

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Діни экстремизм деген не?

ЖАРИЯЛАНДЫ
02.09.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/162633/

Діни теріс идеологияны алға тарту дұрыс емес зат. Менің ойымша, экстремизмді тарату, үндеу қосуға қарсы жұмыстарды дұрыс жүзеге асыра отыра , экстремизмнен жапа шеккен жандарға көмек көрсетуміз қажет. Мақала осы бағыттағы мысалдар мен мәселелерге тоқталады.

Экстремизмді тарату , үндеу өте қауіпті жағдай. Идеология-белгілі бір құндылықтар мен нормаларды ақтайтын теориялық жүйе. Идеология «өздігінен» пайда бола алмайды-оның белгілі бір авторы бар, әдетте ол экстремистік ұяшықты жасаушы және идеялық шабыттандырушы, одан әрі толыққанды экстремистік қоғамдастық пайда болады.Экстремистік қызметтің кез-келген түрі діни идеологияға немесе жалған дінге негізделген. Мұндай идеология көп жағдайда соқыр эмоционалды сенімге, логикалық рационалистік принциптерге емес, «Аянға» негізделген. Бұл жалған революциялық, ұлтшыл немесе діни кез келген экстремистік қозғалыстың мысалында расталады. (Федорович ,2019).Халықты басқарудың ең жақсы механизмі-бұл дін, адамзат дін арқылы халықты басқару механизмінен артық ештеңе жасаған жоқ. Жергілікті деңгейде діни экстремизмге ерте араласу және алдын алу үшін қоғамдық негіздегі бастамалар мен бастауыш ұйымдар қолмен ықпал ете алады. Бастамалар арасында діни экстремизм мен терроризмге қатысты мәселелерді шешу, экстремисттік идеяларды табу , оларды террористтік құралдармен жабу және экстремисттік мекемелерді жеке жанында жауапкершілікке алу кезінде қолдау көрсету керек. Бастауыш ұйымдар арасында халықаралық өкілдер, мемлекеттік органдар, саясатшылар, діни лидерлер мен басқа да қоғамдық салалардың басшылары болуы маңызды. Олар трансұлттық діни экстремизмнің алдын алу және оған қарсы тұрудағы стратегияларды жасау, көмек көрсету және қоғамдық ресурстарды қолдану арқылы экстремисттерге қарсы саясатты өткізу мақсатында ықпал ете алауы мүмкін. Діни мекемелер мен қайырымдылық ұйымдарының экстремистік идеологиялар мен қаржыландырудың арнасы болуына жол бермеу үшін оларды бақылау мен реттеудің маңыздылығы тиімді. Діни мекемелер мен қайырымдылық ұйымдары экстремисттік идеяларға тиым салу, оларды табу , экстремисттік идеяларды тоқтату және экстремисттерге қарсы саясатты жүзеге асыру

кезінде қолдау көрсету маңызды болады. Олардың бақылауы мен реттеудің маңыздылығы, экстремисттерді табу жасау мен дерадикализациялау бағдарламаларының тиімділігін дамытуға көмек көрсетеді. Осы жол беру арқылы діни мекемелер мен қайырымдылық ұйымдары экстремисттік идеологиялар мен қаржыландырудың арнасы болуына жол бермейді және қоғамдық өкілдерге дереккөз болады. Діни экстремизм мен терроризмге қарсы күресте қолданылатын құқықтық және құқық қорғау стратегиялары қолданылуы керек. Құқықтық стратегиялар арасында діни экстремисттерді табу, оларды тоқтату, оларды террористтік құралдармен жабу, терроризмге қатысатын адамдарды анықтау және террористтік құралдарды алу араластырылады. Құқық қорғау стратегиялары арасында діни экстремизм мен терроризмге қатысты жолаушыларды билікті көмекке шақыру, дерадикализациялау бағдарламаларын жасау, экстремисттік мекемелерді жеке жанында жауапкершілікке алу, террористтік құралдарды алу және құқықтық өкілдердің қолдануына тапсыру бар. Олардың тиімділігін бағалау маңызды, себебі олар діни экстремизм мен терроризмге қарсы күрес құруда пайдаланылады. Діни экстремизмге қарсы іс-қимылдардың бірі — дерадикализациялау. Дерадикализациялау, діни экстремизмге қатысты идеяларды жеке ағымдармен және көпшілікті адамдарды табу жасау, олардың пропагандасын тоқтату, оларды террористтік құралдармен жабу, терроризмге қатысатын адамдарды анықтау және террористтік құралдарды алу жолаушыларының билікті көмекке шақыру, экстремисттік мекемелерді жеке жанында жауапкершілікке алу, террористтік құралдарды алу және құқықтық өкілдердің қолдануына тапсыру бар. (Гринин, Коротаев, Мещерина, 2018) Дерадикализациялау бағдарламаларын орындау арқылы, діни экстремизмге қатысты идеяларды жеке ағымдармен және көпшілікті адамдарды табу, олардың пропагандасын тоқтату, терроризмге қатысатын адамдарды анықтау және террористтік құралдарды алу жолаушыларының билікті көмекке шақыру, экстремисттік мекемелерді жеке жанында жауапкершілікке алу, террористтік құралдарды алу және құқықтық өкілдердің қолдануына тапсыру мақсаттарына жетіледі. (Федорович, 2019) Экстремизм, бұл бүкіл қоғамға жасалған қылмыстармен де, адамгершіліктің, құқықтың және адами құндылықтардың жалпыға бірдей танылған нормаларын жоюмен де қауіп төндіретін әлемдік қоғамдастық қауіпсіздігінің ең қауіпті құбылыстарының бірі, мемлекетте жеке адамдар немесе топтар тарапынан қалыптасқан жалпыға бірдей танылған қоғамдық нормалар мен ережелерді түбегейлі жоққа шығару нысаны түрінде және оны іс-әрекет ретінде анықтау керек (сондай-ақ сенімдер, бір нәрсеге немесе біреуге деген көзқарас, сезімдер, әрекеттер, стратегиялар) жалпыға бірдей қабылданбаған тұлғалар. Экстремизм саяси, идеологиялық және әлеуметтік мақсаттарға жетудің тікелей тәсілі ретінде ғана емес, сонымен бірге адамдарға қорқыныш пен үрей туғызатын жариялылық пен қорқытудың құралы болып табылады, осылайша қоғамдық назар аудару және өз азаматтарының қауіпсіздігін қамтамасыз етуде мемлекеттің беделіне нұқсан келтіру тұрғысынан психологиялық әсер жасалады.

Қортындылай келе , діни экстремизм, дінге қатысты идеяларды жеке ағымдармен және көпшілікті адамдарды алдау , олардың пропагандасын тоқтату, терроризмге қатысатын адамдарды анықтау керек. Діни экстремизм ол тамырын жайған індет,уақытымен жоғалмаса болмайтын зат.

Қолданылған әдебиеттер:

Сидненко Геннадий Федорович · (2019) Информационное противодействие терроризму, Р- 151-200

Л. Е. Гринин, А. В. Коротаев, К. В. Мещерина (2018) Системный мониторинг глобальных и региональных рисков Р-430

«Материал Алматы қаласы Дін істері жөніндегі басқармасымен ұйымдастырылған байқауға қатысу мақсатында дайындалған»

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.